

s'havia perdut consciència d'aquest caràcter adventici a la Costa de Llevant, almenys entre la gent jove, però recordo que no era tan general com més tard. —⁵ Popular avui fins en els parlars xurros: *es muy bravo* 'molt bonic' em deien sovint a l'Alcúdia de Veo, Serra d'Espadà, 1961. —⁶ Per al castellà d'Amèrica i el clàssic vegeu una munió de complements en Fdo. Ortiz, *Catauro de Cubanismos*, pp. 94, 219, 222, 224. —⁷ Ho confirma també la data, no anterior al S. XVI (és errònia la del S. XIV en Bloch, cf. *RForsch.* LX, 551; *ZRPb.* LXVIII, 111). Sorgeix segurament per influència conjunta de l'italià i el castellà. —⁸ No van gaire d'acord ací els diccs. etim. de Battisti-A. i Prati: aquell data el mot italià de S. XIII; aquest, de Fazio degli Uberti, c. 1350, aquell sembla admetre origen occità, aquest del castellà; i en conjunt, en aquest mot, l'article de Prati em sembla fluix. —⁹ Gassner hi afegí *terras cultas vel barbaras* en un altre doc. de 883 (Leite de V., *Textos Archaicos*, 10.19). És una fórmula realment freqüent: jo també llegeixo *terras ruptas vel barbaras* en un doc. portuguès de 1019 (*PMH Dipl.*, p. 151). —¹⁰ Que la C-, fins sense anar seguida de R, es canviï sovint en g- (*gat*, *gàbia*, cast. *golpe*, etc.) no s'admetria com a prova, p. ex., que *BARAT* pugui venir de *PARATUS*. I no hi ha d'altres exs. de sonorització d'inicial, car no és natural de separar *Bronilde* de *BRUNHILDIS* per identificar-lo amb *Fronilde*. Ací en el DCEC alguns detalls que desvirtuen arguments secundaris de Spitzer i de M-L. Hi deixo també alguns altres detalls que ja no tenen gaire utilitat. —¹¹ Des de 'salvatge, feréstec' s'explica el pas a la idea de 'colèric, dolent'. D'altra banda potser hi influiria l'acc. 'paga' que va pendre *barbarus* en el llatí eclesiàstic, com noten Ernout-M. —¹² O de *COMPÄRARE*, *SEPÄRARE* > *comprar*, fr. *seurer*, *ALÄCREM* > *alegre*. És sabut que els hel·lenismes tendien a canviar la ã lliure en una vocal més tancada, per adaptar-se a la fonètica llatina, d'on *MONICHUS*, *ASTRICUM*, *CASTINEA* o *CASTENEA*, *CERESEA*, etc. —¹³ A Setcases vaig sentir, parlant de la vista des d'un lloc alt: «ara ho veiem *bräwämên*», 1936. El 1898 PCoromines ja havia fet una cèdula del mot en una situació semblant: «Ara aquí els hi explicaré *brauament*...», així va començar, l'home de Can Serrat, la descripció de les terres que es veuen des del Coll de Bassegoda. Per un barbarisme merament ocasional alguns han usat en forma heteròclita *braument* a manera d'adjectiu (*fa braument calor*). Aquesta barbaritat, que a penes s'ha usat mai, reproduïda amb intencions de caricatural bonhomia per Ruyra, ha estat presa seriosament per Spitzer (*Lexik. a. d. Kat.*, 80) i Moll (*AlcM*) que n'han donat estranyes explicacions; tractant-se d'errors evidents (entre altres coses és fantàstic suposar que això sigui pres del francès) no val ni la pena de refutar-les; el canvi de *braument* en *braument* és una lleu i clara simplificació fonètica del parlar vulgar.

Bravada, V. *baf* *Bravament*, *bravata*, *bravatejar*, *bravatxó*, *bravegera*, *bravejada*, *bravejar*, V. *brau* *Braverol*, V. *blau* *Bravesa*, *bravetell*, *bravo*, V. *brau* *Bravor*, V. *baf* *Bravura*, V. *brau*

BREA, pres del cast. *brea* 'espècie de quitrà dels calafats', derivat del verb *brear* 'calafatejar amb brea', i aquest del fr. *brayer* id., que ve de l'esc. ant. *braēda* id. □ 1.ª doc.: 1840, D. Mall. de Figuera; 1917, *DOrt.*

El cast. *brea* es troba des de 1504 i el verb *brear* des de 1519 (indirectament ja 1500, en què l'usa A. Vespucci en forma italianitzada). Mot que s'ha introduït molt recentment en català, i fins fa poc hi ha restat d'ús molt limitat. Veg. DCEC. Molts hi han restat refractaris i no usen més que *quitrà*. Encara que el francès els va transmetre al castellà, després *brai* i el verb *brayer* hi han perdut terreny, i avui s'hi usa més aviat *goudron* i *goudronner*. Per a tot plegat, veg. DCEC, s. v. *brea*.

DERIV.: *Embrear*.

Breda, V. *vereda*

BRÈDOLA o *brèndola*, 'llostnet o petita vara sobre la qual va bastida una cosa', d'una forma germànica *BRĪDIL diminutiva del germ. occid. BRĪN 'tauló, llata' (ags. *bred*, a-al. ant. i mod. *brett* 'post'). □ 1.ª doc.: doc. rossellonès de 1309.

Els passatges més clàssics i coneguts són els de Verdaguer: «que 'l mar trosseja / --- l'esperit de les ones damunt l'or dels sembrats: / escapçats idols, *brèdoles*, del temple seu despulles, / ab la floreta roden que 'ls encensava 'ls peus; / los calzes d'or y ceptres s'amalguen entre fulles, / al veure axí ofegar-se los sacerdots i déus» (*Atlantida* v, 16a, estrofa que no figura encara a la versió de 1867); «del temple immens les *brèdoles*, a on sa testa arriba / ---», *Ail.* III.

Però unes quantes centúries abans, havia estat ja molt freqüent en la documentació rossellonesa del S. XIV com a denominació de varetes fetes de canyeta o fusteta, i usades per a bastir diversos objectes d'ús domèstic, en frases de construcció més o menys llatinitzants (d'inventaris, etc.): «tres deschs *bredole* arundinum» en l'any 1309 (sembla tractar-se doncs d'unes paneres planes fetes amb varctes de canya); «un escudeler *bredole*», a. 1309, i igual si fa no fa en un de 1376; «un desch de *brèdola*», a. 1383; «unam brustiam *brédollarum*», 1385; «unum panistrum de *brèdola*», a. 1397; «un cabàs ple, entre *brèdoles* e manetes», a. 1397 (Alart, *InvLC*, s. v.). No solament no hi ha, doncs, cap raó lingüística en català per pensar en un manlleu de l'occità (com diu *AlcM*) sinó que la documentació nostra resulta, de més a més, més segura, i més antiga i copiosa. Ho va recollir ja el *DAG.* per a «cada una de les vergues, joncs o filferros de les gàbies»,¹ definició semblant a la d'*AlcM* «barres primes sobre les quals va bastida una cosa», que també coincideixen en la localització Olot-Ripoll, allargant-la aquest fins a l'Empordà i aquell fins a Camprodon;